

El descrèdit del Dr. Freud

"Que Freud tenia massa fantasia, i que no va entendre bé Sòfocles, és cosa per mi del tot certa."

Vostès han vist, com tothom, les pel·lícules de Woody Allen, arruinant-se perpètuament la vida a les consultes dels psicoanalistes de Manhattan, ell i les seues múltiples dones i relacions urbanes. Han vist també altres films americans on la meitat del temps els personatges parlen de l'anàlisi, estan en anàlisi, o paguen l'anàlisi. Qui ha viscut algun temps en aquella part de la mar, sap que en medis universitaris, intel·lectuals o simplement benestants, l'anàlisi i la teràpia són pràctiques tan corrents com anar al mercat o a la perruqueria. Qui no ha passat per l'analista, hi passarà aviat, i si no, vol dir que és un tipus estrany, és sospitosa qualsevol resistència. I això serà la seua perdició: n'han fet un gra massa, els americans amb la psicoanàlisi. Com els seus equivalents del sud, els argentins: qui no coneix un argenti psicoanalista? Ara, després del temps dels excessos –Freud per tothom– arriba el temps de passar comptes: Freud era un frau.

El freudisme, la suposada ciència freudiana, està passant un mal moment, diuen allà. Ja n'hi ha prou que tothom parles de complex d'Èdip, repressió, castració, l'id, l'ego i el superego, la interpretació del somni, l'enveja del penis, la llibido i la sublimació, com a part del catecisme universal que ens ensenya els fonaments de la fe i del comportament. Ja n'hi ha prou de confiar en tota aquesta bateria d'afirmacions sense substància científica, i de complicar-nos la vida més del que toca per la seua culpa. Ja deia fa molts anys Vladimir Nabokov, que de fantasies i sublimacions en sabia tal qual, que Freud no era més que una mena de bruixot, un curandero, "el xarriare de Viena". I no és cert que el gran cisma "científic" entre Sigmund Freud i C. G. Jung, no venia de la ciència sinó de les falces? Jung sospitava que Freud estava embolicat amb la seua cunyada, i Freud acusava Jung de beneficiar-se una ex-pacient, coses així: d'ací vingué la batalla mortal entre Zurich i Viena. És clar que, això, també es podria mirar com una confirmació de la teoria: el sexe mou muntanyes. Jo, que m'he sotmès llargament a la disciplina i a l'aplicació de les hipòtesis del Dr. Freud, he de dir que hi he perdut la fe en els dogmes. Però no una certa confiança en els beneficis d'una pràctica moderada. Crec, ja ho he dit, que el problema dels americans contra Freud és l'excés: hi ha massa analistes i terapeutes, massa pacients innecessaris (uns 15 milions), i costa massa car

(125 dòlars l'hora de 50 minuts) perquè Hillary Clinton ho pugui subvencionar.

Que Freud tenia massa fantasia, i que no va entendre bé Sòfocles, és cosa per mi del tot certa: ni l'"edipisme", ni l'"enveja del penis", ni el "complex de castració", ni altres coses d'aquest estil, no són ciència, ni cosa sòlida, ni res més que incertes al·legories. Que aquestes al·legories, sense ajuda professional a bon preu, hagen de fer malbé la vida adulta dels ciutadans és encara més dubtós. El cas, però, és que la gran construcció del Dr. Freud anava i va molt bé a l'hora de donar una mica de sentit a la pobra vida urbana: pares, mares i xiquets, homes i dones, repressió i sublimació, tot encaixa una mica, i ens sentim més ordenats i menys perduts. Saber, sobretot, que la culpa dels nostres mals la té una mare castradora, un pare prepotent, o un trauma de manual, és un consol i una descàrrega. I saber que si deixem el desig en llibertat serem aproximadament feliços, és una idea molt reconfortant (si després no funciona, sempre podem tornar a l'analista, continuar pagant). De manera que, si el personal que necessita confort i auxili –que són molts, un dia o un altre–, resulta que primer es queda sense confessionalari i després es queda sense psicoanalista, no sé què passarà. Ara que Marx ja no assegura un valor militant a la vida, que el clero tanca files amb els seus fidels i que als locals públics és difícil explicar confidències, què ens quedarà? Ja va bé que se sàpiga que la meitat del dogmes de Freud no tenien ni ciència ni substància, però que els professionals no es desanimen. Que no tanquen la paradeta: sempre hi haurà qui necessitarà els seus serveis. Sempre.

Joan F. Mira